

נצח ישראל- פרק נ"ז / מקורות נוספים

1. עבודה זרה (ג', א')

אמר להם הקב"ה: מכם יבואו ויעידו בהן בישראל שקיימו את התורה כולה. יבוא נמרוד ויעיד באברהם שלא עבד עבודת כוכבים, יבוא לבן ויעיד ביעקב שלא נחשד על הגזל, תבוא אשת פוטיפרע ותעיד ביוסף שלא נחשד על העבירה, יבוא נבוכדנצר ויעיד בחנניה מישאל ועזריה שלא השתחוו לצלם, יבוא דריוש ויעיד בדניאל שלא ביטל את התפילה, יבוא בלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליפז התימני (ואליהו בן ברכאל הבוזי) ויעידו בהם בישראל שקיימו את כל התורה כולה שנאמר (ישעיה מג-ט) "יתנו עידיהם ויצדקו".

2. בראשית רבה (פרשה א', ד')

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים, שֵׁשֶׁה דְּבָרִים קָדְמוּ לְבְרִיאַת הָעוֹלָם, יֵשׁ מִהֶן שֶׁנִּבְרָאוּ, וְיֵשׁ מִהֶן שֶׁעָלוּ בִּמְחֻשָּׁה לְהִבְרָאוֹת. הַתּוֹרָה וְהַפֶּסַח הַקָּבוֹד, נִבְרָאוּ. תּוֹרָה מִנֵּין, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח, כב): ה' קִנְיֵי רֵאשִׁית דְּרָכּוֹ. פֶּסַח הַקָּבוֹד מִנֵּין, דְּכָתִיב (תהלים צג, ב): נִכּוֹן פֶּסַחְךָ מֵאֵז וְגו'. הָאֲבוֹת וְיִשְׂרָאֵל וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְשִׁמּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, עָלוּ בִּמְחֻשָּׁה לְהִבְרָאוֹת, הָאֲבוֹת מִנֵּין, שֶׁנֶּאֱמַר (חושע ט, י): פְּעֻנָּבִים בְּמִדְבָּר וְגו'. יִשְׂרָאֵל מִנֵּין, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עד, ב): זָכֹר עֲדַתְךָ קִנִּית קָדֶם. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִנֵּין, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה יז, יב): פֶּסַח כְּבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן וְגו'. שִׁמּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה מִנֵּין, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עב, יז): יְהִי שִׁמּוֹ לְעוֹלָם וְגו'. רַבִּי אֶהֱבָה בְּרַבִּי יְעִירָא אָמַר אֵף הִתְשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צ, ב): בְּטָרֶם הָרִים יִלְדוּ, וְאוֹתָהּ הִשְׁעָה תִּשָּׁב אֲנוּשׁ עַד דָּבָא וְגו'.

3. שמונה קבצים (קובץ ח', פ')

הרעיון של אור ישר ואור חוזר, ברזי תורה, מביא אותנו לדון על דבר העילוי החבוי שיש בהמורד הגלוי. וכשאנו דנים את הסוגים, דצח"מ, הננו אומרים, שיש בדומם שיגוב גנוז יותר מבצומח, ובצומח יותר מן החי, ובחי יותר מן המדבר. ואם נבא להסביר לנו את החזיון הזה, נאמר, כי ההתגלות הפרטית היא מאפילה את ההארה הכללית, המקיפה, גם עלומה וחבויה במעמק הנמצא, וכיון שההתגלות האישית שבדומם היא חלושה, הוויתו הכללית היא בהיקפו הכללי ובתוכיותו בצורה כוללת ובהירה מאד. בצומח שעלה יותר, נתפתח ונשתלם באישיותו, עד כדי התגלות חיים נסתרים של נטיה טבעית תנועתית, כבר מוצאה ההחשכה, שהאישיות מחשכת היא את ההארה הכללית, מקום יותר רחב. ובחי, שהתבלטה בו כל כך האישיות, עד כדי הראות חפץ, ואיזה מדה שכלית, מספיק כבר גילוי פרטי זה להחשיך בצורה יותר עבה את ההארה הכללית שבו, שהוא חלק מהארת הכלל שבמציאות כולו, במדבר, שכל כך נתרום ונתנשא, עד כדי חופשיות הרצון והפרית ההשכלה, בכל ענפיה ההולכים ומצמיחים, עופלה בו מאד תכונתו הכללית, שהיא האורה החיה המקפת המלאה. ונסתרת היא בעומק החיים האישיים. עד אשר יעיר את סוד חייה הכבירים הרצון הנשגב, שיסודו הוא בהענוה המוחלטה. של ראש צורים, שאמר ואנכי עפר ואפר, ומי שנעשה שכן לעפר בחייו זוכה להאורה העליונה. המשוחררה מכל האפלה פרטית, הקיצו ורגנו שכני עפר כי טל אורת טלך.

4. שם (קובץ ח', פ"ח)

הנפשות של הדומם, הצומח, החי והמדבר. בכלליותם קשורות הן זו בזו, ובפרטיות צביון הן הולכות ומתחלקות אלו מאלו. כל מה שהמדרגה היא יותר נמוכה, הכללות יותר פועלת עליה מהפרטיות. והפרטיות הדוממת היא מצד הנפשויות כמעט כאלו אינה, ונבלעת היא בעיקרה בהכלליות של נפש הדומם. בצומח, מתחילה כבר הפרטיות להיות מוכרה לפי המינים. והפרטיות האישית היא כמעט בלועה כולה בהמיניות. ובחי מתגלה כבר איזה רושם של פרטיות אישית... והחילוק הגמור האיש מוצא הוא מקומו בהאדם. וחוזר אחר כך יסוד האחדות להתגלות בכנסת ישראל. שמעוצם עלייתה קנתה לה הנפשויות הכללית של האומה את היתרון הכללי אשר בדומם, בצומח, ובחי. אומה זו נמשלה לעפר, וזו היא עצמה מעלתה העליונה שנמשלה גם כן לכוכבים. ורבבה כצמח השדה נתתיך. ואתן צאני צאן מרעיתי, אדם אתם, אתם קרוים אדם, שסגולת הדוממיות הטובה והמופלאה נשארה בה, מראש צורים. שאמר ואנכי עפר ואפר, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.